

Handläggare
Carina Cronwall
Telefon: 08-50803076

Till
Järva stadsdelsnämnd
2024-05-23

Om möjliggörare för kriminella nätverk inom kommunens verksamheter

Svar på skrivelse från Sverigedemokraterna

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Ghazal Saberian (SD) och Robert Westerlund (SD) har den 21 mars 2024 inkommit med en skrivelse till Järva stadsdelsnämnd rörande möjliggörare för kriminella nätverk inom kommunens verksamheter. Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att besvara frågorna i skrivelsen. I tjänsteutlåtandet besvarar förvaltningen de frågor som ställs i skrivelsen. Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Ghazal Saberian (SD) Robert Westerlund (SD) har den 21 mars 2024 inkommit med en skrivelse till Järva stadsdelsnämnd rörande möjliggörare för kriminella nätverk inom kommunens verksamheter. Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att besvara frågorna i skrivelsen.

Ärendet

Om skrivelsen

Skrivelsen uppmärksammar att Brottsförebyggande rådet (BRÅ) nyligen har genomfört en studie om möjliggörare inom statlig, kommunal och privat sektor. En möjliggörare är någon som missbrukar sin anställning eller sitt uppdrag för att hjälpa kriminella nätverk. Genom granskning har BRÅ funnit att möjliggörare finns bland annat inom rättsväsendet, kommunala förvaltningar, bank- och finansbranschen, fastighetsförmedlingar, säkerhets- och bevakningsbranschen samt transportsektorn. Vidare konstaterar Ghazal Saberian (SD) Robert Westerlund (SD) att BRÅ fördelar årligen ekonomiskt stöd till kommuner för att främja utvecklingen

av kunskapsbaserade brottsförebyggande åtgärder. För 2024 har BRÅ beviljat ekonomiskt stöd till 97 kommuner och totalt fördelat nära 50 miljoner kronor. Stockholm stad är en av de kommuner som har erhållit stöd.

I skrivelsen ställs följande frågor:

1. Hur arbetar förvaltningen för att upptäcka kriminellt möjliggörande hos anställda och konsulttjänster inom stadsdelsförvaltningen?
2. Vilka rutiner aktiveras om misstänkt kriminellt möjliggörande upptäcks inom stadsdelsförvaltningens verksamheter?
3. Har förvaltningen erhållit eller sökt medel från det årliga ekonomiska stödet för att stärka och främja utvecklingen av kunskapsbaserade brottsförebyggande åtgärder från BRÅ, som Stockholms stad mottagit 2024 för att förebygga kriminellt möjliggörande inom Stockholm stads verksamheter?

Att upptäcka kriminellt möjliggörande hos anställda och konsulttjänster inom stadsdelsförvaltningen

Otillåten påverkan, välfärdsbrottslighet och systemhotande brottslighet är komplexa områden där utveckling pågår nationellt, i staden och inom förvaltningen. Kriminella möjliggörare är en aspekt av alla de risker och sårbarheter som finns inom den offentliga sfären.

Förvaltningens möjligheter att upptäcka kriminellt möjliggörande bygger på arbete utifrån fastställda processer och rutiner, tillämpa goda kontrollrutiner, utbilda medarbetare som är vaksamma och en i övrigt har sund kontrollmiljö som möjliggör rapportering av avvikelser samt ett korrekt omhändertagande av rapporterade avvikelser. Misstankar om brott ska leda till polisanmälan. Nedan följer en kortfattad redogörelse för uppdragen i stort rörande välfärdsbrottslighet i staden och inom förvaltningen.

Kommunstyrelsen leder i stadens arbete för att förhindra kriminella att infiltrera staden och utnyttja välfärdssystemet. I samarbete med berörda nämnder analyserar kommunstyrelsen inom vilka inköpskategorier det finns förhöjd risk. Kommunstyrelsen samordnar, i nära samarbete med socialnämnden, stadens arbete mot otillåten påverkan för att hindra att stadens medarbetare och tjänstemän utsätts för påtryckningar och otillbörlig påverkan vid beslutsfattande i sin yrkesutövning. I stadens budget för 2024 anges att kommunstyrelsen ska öka medvetenheten och kunskapen inom staden om effekter av felaktig folkbokföring, hur det kan upptäckas

och om stadens underrättelseskyldighet till skatteverket vid misstanke om felaktig folkbokföring.

Järva stadsdelsförvaltning deltar i stadens kraftsamling mot välfärdsbrott och arbetet bedrivs inom olika verksamhetsområden. Fokus under 2024 är utvecklingsarbete inom områdena ekonomiskt bistånd, barn och ungdom, äldreomsorg och funktionsnedsättning samt upphandling. Rutiner för identifiering och hantering av bedrägeriförsök är under utveckling och implementering. I arbetet med att motverka välfärdsbrott ingår utbildning inom området av berörda medarbetare. Förvaltningen ingår även i ett flertal olika regionövergripande nätverk och projekt mot välfärdsbrott inom verksamhetsområdena äldreomsorg, funktionsnedsättning samt socialpsykiatri. Inom dessa verksamhetsgrenar sker utvecklingsarbetet i samverkan med andra förvaltningar, kommuner och flera statliga myndigheter.

Förvaltningen motverkar att aktörer som bidrar till eller medverkar i brottslighet inte anlitas genom ett noggrant upphandlingsarbete. Ett led i arbetet mot välfärdsbrott är kontinuerlig uppföljning av entreprenad, utförare av insatser med LOV- och individuella avtal samt noggranna uppföljningar i individärenden.

I samverkansöverenskommelsen med polisen både på central och lokal nivå är sedan tidigare otillåten påverkan ett fokusområde. I den reviderade överenskommelsen har begreppet systemhotande brottslighet införts. Samverkansområdet gäller brottslighet riktad mot välfärdssystemen som är systemhotande då både resursfördelning och myndighetsutövning påverkas. Det kan handla om arbetslivskriminalitet eller otillåten påverkan, exempelvis mot enskilda personer eller desinformationskampanjer mot socialtjänsten, och även om bedrägerier mot utbetalande myndigheter och kommuner, exempelvis ekonomiskt bistånd och föreningsbidrag. Exempel på aktiviteter är kompetenshöjande insatser såsom utbildning och erfarenhetsutbyte, kontroller (arbetsplatsinspektioner), tillsyn samt förbättrat kravställande och rutiner. Målsättningen är att stärka stadens förmåga att motverka välfärdsbrott, minska antalet och storleken på felaktiga utbetalningar, stärka parternas förmåga att motverka otillåten påverkan. Järva stadsdelsnämnd antar under sammanträdet i maj den reviderade samverkansöverenskommelsen där samverkansgruppen för systemhotande brottslighet införts och ges uppdrag.

Inom HR-området är rekryteringsprocessen med modellen kompetensbaserad rekrytering central. Sedan flera år pågår kompetensutveckling av medarbetare och chefer inom otillåten påverkan. Bedömningen är att om medvetenhet och kunskap om risker för otillåten påverkan finns hos samtliga medarbetare och

chefer så ökar möjligheterna att inte bara förebygga utan också att upptäcka detta. På samtliga arbetsplatser inom förvaltningen är otillåten påverkan obligatoriskt APT-aktivitet i maj enligt årshjulet för arbetsmiljöarbetet.

I de konsultavtal som förvaltningen avropar konsulttjänster ifrån finns inte krav på leverantören att göra bakgrundskontroller eller liknade för att motverka risken för att en konsult låter sig utsättas för otillåten påverkan eller med uppsåt verkar som kriminell möjliggörare. Vid upphandlingar kontrolleras företagets företrädare och styrelse.

Stockholms stad har en intern visselblåsarfunktion där anställda med flera kan rapportera olika former av missförhållanden och oegentligheter inom staden. Den syftar till att förbättra möjligheten att avslöja olika former av missförhållanden och till att ge ett utökat skydd för den som rapporterar. Visselblåsarfunktionen riktar sig till bland annat missförhållanden som ekonomisk brottslighet, korrupcion, mutor, och jäv. Det kan också röra sig om miljöbrott eller säkerhetsrisker rörande liv och hälsa.

Rutiner som berör misstänkt kriminellt möjliggörande

I händelse av att anställd medarbetare eller chef inom förvaltningen misstänks för kriminell verksamhet kopplad till tjänstgöringen sker hanteringen inom ramen för arbetsrätten och stadens process vid misskötsamhet.

Om incidenten rör en konsult hanteras fallet inom ramen för avtalet som avtalsbrott.

Medel för att stärka och främja utvecklingen av kunskapsbaserade brottsförebyggande åtgärder

Under hösten 2023 fördelade stadsledningskontoret de medel stadens sökt och erhållit från BRÅ för att stärka och främja utvecklingen av kunskapsbaserade brottsförebyggande åtgärder. Medel fördelades till stadsdelsförvaltningarna genom ett ansökningsförfarande. Järva stadsdelsförvaltning var vid tillfället nybildad och gjorde bedömningen ~~var~~ att förvaltningen hade ett väl utvecklat arbete inom ramen för samverkansöverenskommelsen med polisen och inkom därför inte med ansökan om att få ta del av dessa medel.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom administrativa avdelningen med stöd av HR-avdelningen och ekonomiavdelningen.

Barnkonsekvensanalys och jämställdhetsanalys

Ärendet bedöms vara neutralt i förhållande till barns rättigheter.

Ärendet bedöms vara neutralt i förhållande till jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jonas Eliasson
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. *Skrivelse Om möjliggörare för kriminella nätverk inom kommunens verksamheter*

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2024-05-08
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2024-05-08